

**2014-CÜ İLDƏ KEÇİRİLMİŞ 6-CI “MOBİLLİK QRANTI” MÜSABİQƏSİ (EIF-Mob-6-2014-3(18))
ÇƏRÇİVƏSİNDƏ HƏYATA KEÇİRİLƏN LAYİHƏ ÜZRƏ NƏŞRLƏR**

Elmi nəticə

Sertifikat

**AZERBAIJAN NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
COUNCIL OF YOUNG SCIENTISTS AND SPECIALISTS**

Dedicated to the 70th anniversary of
Azerbaijan National Academy
of Sciences

BOOK OF ABSTRACTS

**Akademik Elm Həftəliyi - 2015
Beynəlxalq Multidissiplinar Forum**

ASW - 2015

**Academic Science Week - 2015
International Multidisciplinary Forum**

02-04 November, 2015
Baku / Azerbaijan

edilir. Günümüzdə bir çox ölkə universitetlərində bu və buna bənzər proqramlardan istifadə edilərək plagiat elmi işlər müəyyən olunur.

Hazırda Azərbaycan da daxil olmaqla bir çox dövlətlər Cinayət Məcəllələrinə plagiatlıqla bağlı maddələr əlavə etməklə, sanksiyalar tətbiq edirlər.

Fikrimizcə, problemə üç tərəfli yanaşılmalıdır. *İlk olaraq* yuxarıda da vurğuladığımız kimi plagiatlığın əsas səbəblərindən biri bu sahədə maarifləndirmə işlərinin kifayət qədər olmamasıdır. Buna görə də tələbələrə bütün ali məktəblər də hələ universitet həyatının ilk illərindən ayrıca fənn kimi elmi tədqiqat aparmaq qaydaları, araşdırma etmək üsulları, məlumatların toplanması üsulları, məlumatların analiz və şərh edilməsi bacarığı, elmi tədqiqatların nəşr olunması qaydaları öyrədilməlidir. *İkinci mərhələdə* plagiat işləri müəyyən edən proqramlardan istifadə edilməlidir ki, bu proqramların da ən çox istifadə olunanı "WcopyFind" və "Turnitin"dir. *Sonrakı mərhələdə* isə informasiya texnologiyalarının inkişaf proseslərini nəzərə alaraq, dövlətlər Cinayət Məcəllələrindəki plagiatlıqla əlaqəli maddələrə və tətbiq edilən sanksiyalara müntəzəm olaraq dəyişikliklər etməlidirlər.

PLAGIARISM OF SCIENTIFIC STUDIES AND WAYS OF PREVENTION

Aliyeva S.

*"Azersu" Open Joint Stock Company, Baku, Azerbaijan
lawyer_sara@yahoo.com*

This article studies scholarly communication, ethics and unethical behaviors, especially plagiarism. It defines genres of unethical behaviors, their reasons, influence of internet and ways of prevention. It introduces software programs for prevention of plagiarism. Finally the importance of education and punitive measures are underlined.

ŞLAM VƏ ONUN PAMBIQ YAĞI QARIŞIĞINDAN AŞAĞI MOLEKULLU OLEFİNLƏRİN ALINMASININ TERMOKATALİTİK ÇEVRİLMƏ PROSESİNİN TƏDQIQI

Həsərxanova N.V. , Məmmədova T.A.* , Əsgərova E.N.* , Teyubov X.Ş.* , Latifova T.S.* , Əliyeva S.K.* , Qəhrəmanlı S.E.** , Məmmədova Z.S.***

**Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Neft-Kimya Prosesləri İnstitutu, Bakı, Azərbaycan*

***Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti, Bakı, Azərbaycan*

nadirexatun@mail.ru

Son illər ərzində polipropilen sənayesində əsas xammalın alınması istiqamətində dərin katalitik krekinq prosesinin rolu xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Əksər ölkələrdə hazırda dərin katalitik krekinq proseslərində aşağı molekullu olefinlərin, xüsusilə də, etilen və propilenlərin çıxımlarının yüksəldilməsi istiqamətində tədqiqat işləri aparılır. Təqdim olunan iş də bu istiqamətdədir. Belə ki, katalitik krekinq prosesindən alınan şlam və onun 10 % pambiq yağı ilə qarışığının Seokar-600 və həmçinin Seokar-600 ilə təbii nanoborular olan halluazitlərin birgə qarışq katalitik sistemindən istifadə etməklə 600-650°C temperatur intervallarında aşağı molekullu olefinlərin alınması prosesi tədqiq olunmuşdur. Alınan karbohidrogen qazlarının tərkibi aşağıdakı cədvəldə öz əksini tapmışdır.

Nəticələrdən də görüldüyü kimi katalitik krekinq prosesindən alınmış şlamın təmiz halda 600°-650° C-də termokatalitik çevrilməsi zamanı etilen və propilenin maksimal çıxımı Seokar-600

istifadə etdikdə uyğun olaraq 9,1-17,0 və 12,3-13,0% kütlə təşkil edir. Eyni temperatur və katalizator iştirakında şlamın 10% pambıq yağı ilə birgə katalitik krekinqi zamanı etilen və propilenin çıxımı uyğun olaraq 3,4-0,8 və 1,4-1,0% küt.artaraq etilen 12,5-17,8%; propilen 13,7-14,0 %küt.olmuşdur.

600-650°C temperaturda Seokar-600/halluazit katalitik sistemindən istifadə etdikdə isə nəticələrdən də görüldüyü kimi həm şlamın təmiz halda həm də 10% pambıq yağı ilə qarışığının katalitik krekinqi zamanı olefin qazlarının çıxımları Seokar-600 istifadəsi ilə müqayisədə artaraq uyğun olaraq etilen 10,2-18,1% və 13,4-18,6%; propilen 13,0-14,2% və 14,6-14,9% küt.olmuşdur.

Cədvəl

Seokar-600(I) və Seokar-600/halluazitlər qarışığı (II) katalizatorları iştirakında 600-650°C temperaturlarda şlamın və onun 10% pambıq yağı ilə birgə qarışığının katalitik çevrilmə prosesində alınan karbohidrogen qazlarının tərkibi

Karbohidrogen qazlarının tərkibi	katalizatorlar							
	I		II		I		II	
	Prosesin temperaturu, °C							
	600				650			
	şlam	Şlam+10% pambıq yağı	şlam	Şlam+10% pambıq yağı	şlam	Şlam+10% pambıq yağı	şlam	Şlam+10% pambıq yağı
metan	3,1	3,9	4,0	4,6	5,6	5,0	6,1	5,4
etan	1,1	1,3	1,2	1,7	2,0	2,4	1,1	2,0
etilen	9,1	12,5	10,1	13,4	17,1	17,8	18,1	18,6
propan	1,1	1,7	0,9	1,9	1,6	2,1	1,1	1,8
propilen	12,1	13,7	13,1	14,6	13,1	14,0	14,1	14,9
butan	1,1	1,8	1,2	1,8	1,4	1,8	1,1	1,3
Σ butilenlər	4,1	3,6	5,4	3,0	4,6	4,9	5,1	5,5
Cəmi	34,1	38,5	36,1	41,0	45,1	48,0	47,1	49,5
Σolefin qazlar	26,1	29,8	28,1	31,0	34,1	36,7	37,1	39,0

Bu da katalitik prosesində şlama 10% pambıq yağının əlavə edilməsinin həmçinin təbii nano boru olan halluazitin katalizator kimi istifadə olunmasının xüsusilə də temperatur artdıqca haloizitin Seokar-600 katalizatoru ilə birgə qarışığının nə dərəcədə əhəmiyyətli təsir göstərdiyini sübuta yetirir.

Bu iş Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişaf Fondunun maliyyə yardımı ilə yerinə yetirilmişdir- Qrant № EIF-Mob-6-2014-3(18)-07/02/04

RESEARCH OF THE THERMOCATALYTIC CONVERSION PROCESS OF THE LOW MOLECULA OLEFIN MANUFACTURE FROM THE MIXTURE OF MUD AND COTTON OIL

Hasankhanova N.V. , Mammadova T.A.* , Asgarova E.N.* , Teyubov Kh.Sh.* , Latifova T.S.* , Aliyeva S.K.* , Gahramanli S.E.** , Mammadova Z.S.***

**Azerbaijan National Academy of Sciences Institute of Petrochemical Processes, Baku, Azerbaijan*

***Azerbaijan State University of Oil and Industry, Baku, Azerbaijan*

nadirexatun@mail.ru

In the presented work has been investigated the catalytic conversion process of mud obtained from catalytic cracking process and its mixture with cotton oil at temperature range of 600-650°C. The catalytic conversion process of mud and its mixture with 10% of cotton oil have been conducted in laboratory microdevice. Seokar-600 (I) and its mixture with halloysite (II) has been taken as a catalyst. The main catalyst has contained the amount of halloysite of 10% mas.

AZƏRBAYCAN EPİK FOLKLORUNDA QARI OBRAZININ ARXETİPİK XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Hüseynova Ş.

*Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Folklor İnstitutu, Bakı, Azərbaycan
shebnem.vagif@mail.ru*

Dünya xalqları kimi Azərbaycan xalqının da yazılı ədəbiyyatının təməlinə şifahi ədəbiyyat, yaxud xalq ədəbiyyatı dayanır. İstər dil, istərsə də mövzu baxımından kənar təsirlərdən həmişə uzaq olmağı, bir növ özünü yad ünsürlərdən qorumağı bacaran xalq ədəbiyyatı, onu yaradan, mühafizə edən və gələcək nəsillərə çatdıran millətin iç dünyasını, həyata baxışını, həyat fəlsəfəsini hər hansı bir yazılı qaynaqdan daha sağlam əks etdirir. Digər tərəfdən, xalq ədəbiyyatındakı mifologiya ünsürləri, şüurlu təsvirlər, tarixi hadisələrlə bağlılıq, onların ən köhnə dövrlərin yadigarı olduqlarını, xalqın yaddaşında min illər boyu yaşayaraq günümüzədək gəlib çatdığını sübut edir.

Arxetipik obrazlar həmişə mifologiya üçün mənbə rolunda çıxış edir. Çünki mifologiya bu obrazları bərpa etmək üçün gözəl vasitədir. Qədim dövr insanları ilə təbiət arasındakı harmoniya məhz mifologiya, sehr, mərasimlə yaranır.

Türk mifologiyasında bir çox arxaik strukturlu obrazlar var ki, mifoloji simvolikasına görə bu obrazların ən zəngini Ulu Ana kompleksidir. Qadın başlanğıcı olan Ulu Ana bolluq-bərəkət hamisidir. O, həm də yeraltı dünyanın sahibidir, həmçinin diriliyin stixiyasını simvolizə edir. Yer üzündə hər nə varsa hamısına həyat-can verir. O, həm də mərasim hamisidir.

Folklor nümunələrinə nəzər saldıqda qarının mifoloji kökünün Ulu Anaya bağlanmasına aid bir çox dəlillər ortaya çıxır. Belə ki, qarı obrazının Ulu Ananın digər törəmələri ilə ortaq və fərqli cəhətləri var. Azərbaycan folklorunda rast gəldiyimiz qarı obrazı dünya mifoloji təsəvvürlərində müxtəlif adlarla çıxış edir: Ağ ana, Albastı, Umay, Al arvad, Al qarı, Fatma nənə, Hal anası, Qara Umay, Qayışbaldır, Quleybani, Yer Ana və s. Bu personajlar Ulu Anadan transformasiya olunmuş mifoloji varlıqlardır. Bu personajların bəziləri eynilə Azərbaycan folklorunda rast gəldiyimiz qarı obrazının funksiyalarını daşıyır.

Folklor nümunələrində qadın müxtəlif rollarda çıxış edir: Ailə başçısı, ana, həyat yoldaşı, bacı, döyüşçü, nənə, qoca qarı, cadugər qarı. Qarı obrazı gah xeyirxah, gah şər, gah komik vəziyyətdə, gah da traqik, dramatik vəziyyətdə, gah müdrik, gah da hiyləgər, məqsədini güdən, cilddən-cildə girən xarakter kimi qarşımıza çıxır. Folklor nümunələrində qədim, cəlbedici obraz kimi qadın daha çox qarı obrazı kimi tamamlanır. Bu qarı əsasən qarı nənə, küp qarı kimi qarşımıza çıxır.

Qarı obrazı hər zaman doğulma, yaranma, dirçəliş olan yerdə əsas həyatverici yaşam qüvvəsi kimi baş rolda çıxış edir. Bununla belə, eyni zamanda dağıdıcı, ölüm başlanğıcı olur.

Qarı obrazı Ulu Ananın sahib olduğu cizgiləri daşıyır.

Ümumiyyətlə, şərq mədəniyyətində hər kəsin ehtiramla yanaşdığı varlıq anadır. Buna görədir ki, bütün varlıqlar ana ilə müqayisə olunur.

Yagubova M.R. MULTIDISCIPLINAR STUDY OF LITERATURE.....	93
Asadova N.Sh. AZERBAIJAN MODEL OF THE DIALOGUE OF CIVILIZATION.....	96
Babayeva E. INTERCULTURAL CONFLICT IN THE PEYAMI SAFA'S NOVEL.....	96
Hasanov M. UNITY OF SOCIETY AND NATURE IN CHINGIZ AITMATOV'S NOVEL "THE ETERNAL BRIDE".....	98
Babayeva T.A., Mammadov S.E. CONVERSION OF METHANOL IN THE PRESENCE ZEOLITE CATALYSTS.....	99
Mammadova T.A., Teyyubov Kh.Sh., Hasanova A.R., Latifova T.S., Namazov A.A., Abbasov V.M. APPLICATION OF THE HALLOYSITE CATALYSTS THAT WERE MODIFIED WITH Co OXIDES TO THE HYDROTREATING PROCESS.....	100
Huseynova M.T., Aliyeva M.N., Ismayilova S.Z. PREPARATION AND ANALYSIS OF METAL COMPLEXES ON THE BASIS OF CYCLOHEXYLGLYCINE AND SALICYLHYDRO ZONE.....	102
Azimova S. FOLKLORE MOTIVES IN AZERBAIJANANIMATION FILMS.....	103
Kulieva E.A, Kakhramanova Sh.L, Suleymanov G.Z., Asgerova T.J., Khudaverdiyev R.A. SYNTHESIS AND RESEARCH OF BIOLOGICAL PROPERTIES OF AMINO ACID COMPLEX OF MANGANESE (II).....	105
Aliyeva G. THE SOUTHERN FACTOR IN THE LITERARY ACTIVITY OF MIRZA IBRAGIMOV.....	107
Aghamammadova S.A. RESEARCH SELECTIVITY BIOMIMETIC CATALYST IN THE OXIDATION OF CYCLOHEXANE WITH HYDROGEN PEROXIDE.....	108
Ahmadova G.B. FT-RAMAN SPECTRA OF POLYETHYLENE COMPOSITE FILMS CONTAINING GAAS AND GaS <Te>.....	110
Agabey G. HISTORICAL ROOTS AND THEORETICAL BOUNDARIES OF SATIRE.....	111
Kerimova U.A., Suleymanova S.A., Ismailov E.H. EFFECT OF pH ON DYNAMIC LIGHT SCATTERING FROM AQUEOUS DISPERSION OF (K ₂ ReBr ₆ • m-ABA) COMPLEXES.....	113
Nahmatova G.Ch. MONOOXIDATION OF METHANE ON THE TPhPFe ³⁺ OH/Al ₂ O ₃ /Al ₂ O ₃ CATALYST BIOMIMETIC.....	114
Ahmadova A. PROBLEM OF RELATIONS BETWEEN PERSPECTIVE OF THE ROLE WITH THE HIGHER PURPOSE IN "STANISLAVSKI SYSTEM".....	115
Aliyeva P. MURSAL NAJAFOV'S HANDWRITING IN ART CRITICISM.....	116
Aliyeva S. PLAGIARISM OF SCIENTIFIC STUDIES AND WAYS OF PREVENTION.....	118
Hasankhanova N.V., Mammadova T.A., Asgarova E.N., Teyubov Kh.Sh., Latifova T.S., Aliyeva S.K., Gahramanli S.E., Mammadova Z.S. RESEARCH OF THE THERMOCATALYTIC CONVERSION PROCESS OF THE LOW MOLECULA OLEFIN MANUFACTURE FROM THE MIXTURE OF MUD AND COTTON OIL.....	120
Huseinova Sh. ARCHETYPAL FEATURES OF THE IMAGE "KARI IN AZERBAIJAN EPIC FOLKLORE.....	122
Kerimli N. AZERBAIJAN WOMEN AND ARTISTIC ART.....	123
Karimova N. REFLECTION OF INJUSTICE AGAINST TATARS IN BAKHTIYAR VAHABZADEH FICTIONS.....	124